

FELIKS KWIATKOWSKI

Nowa szkoła na puzon

suwakowy i wentylowy

oraz sakshorn barytonowy

2

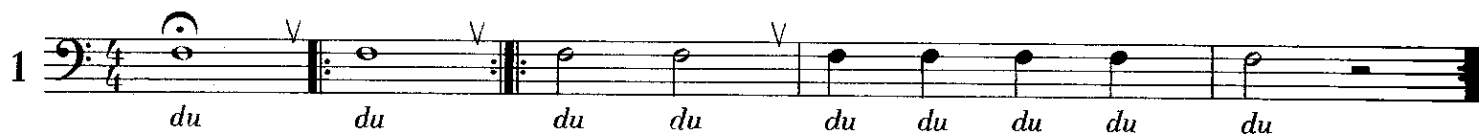

POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE

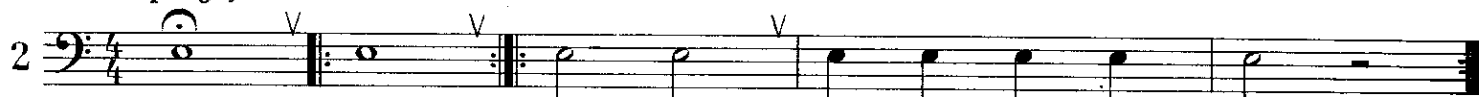
Część praktyczna

Cwiczenia w pozycjach

I pozycja

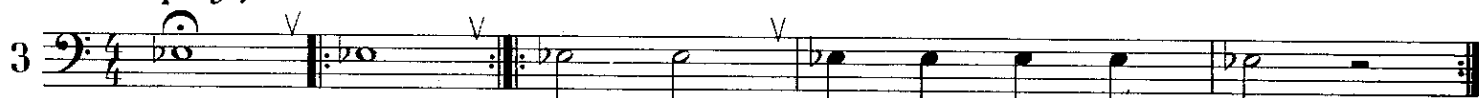
1

II pozycja

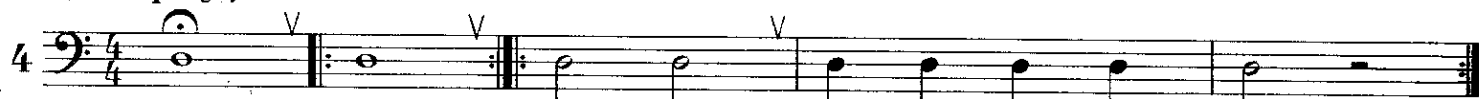
2

Na lekcjach początkowych należy szczególną uwagę zwracać na prawidłowość oddechu oraz pracę mięśni wargowych i twarzowych. Skalę dźwięków rozszerzać bardzo ostrożnie.

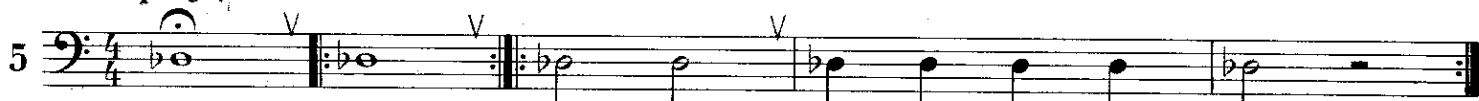
III pozycja

3

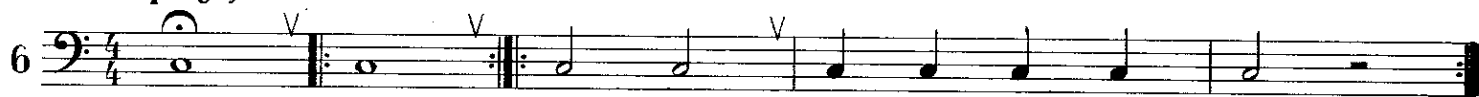
IV pozycja

4

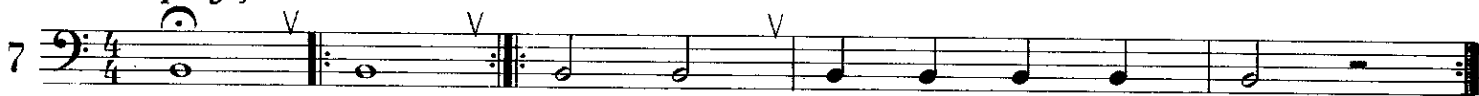
V pozycja

5

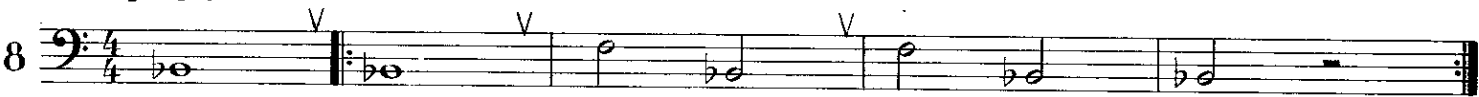
VI pozycja

6

VII pozycja

7

I pozycja

8

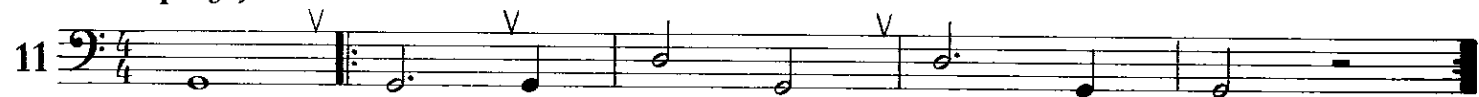
II pozycja

9

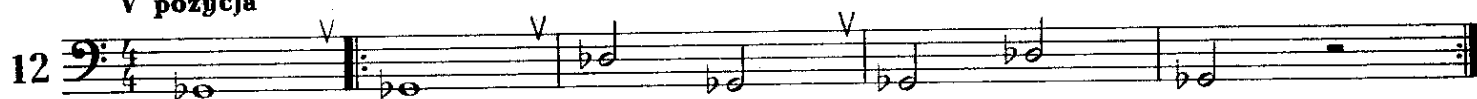
III pozycja

10

IV pozycja

11

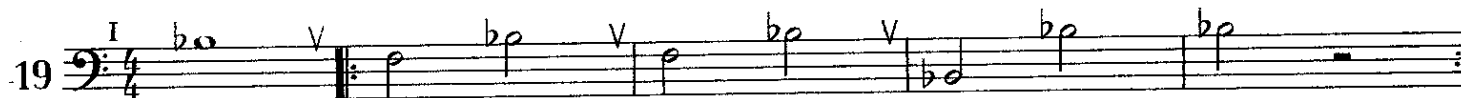
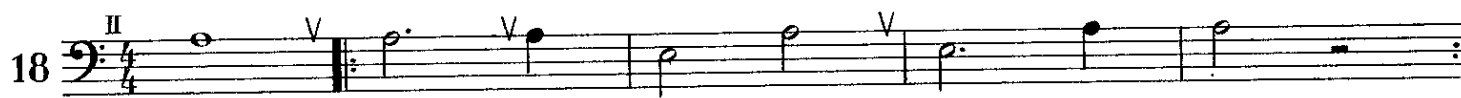
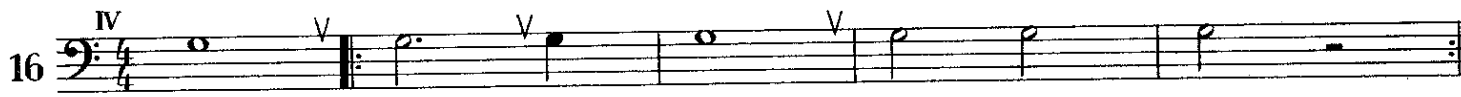
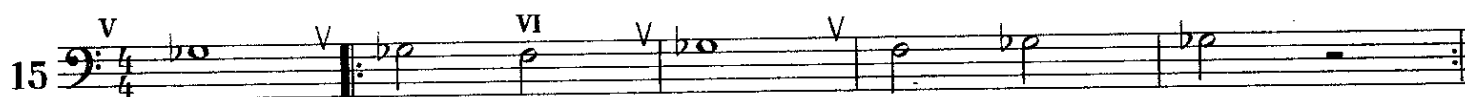
V pozycja

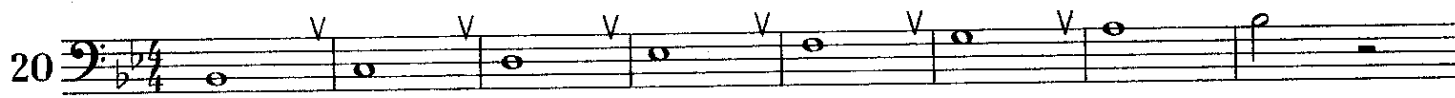
VI pozycja

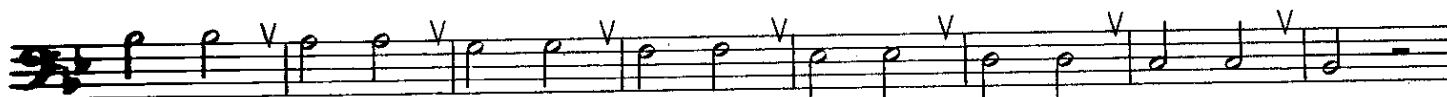
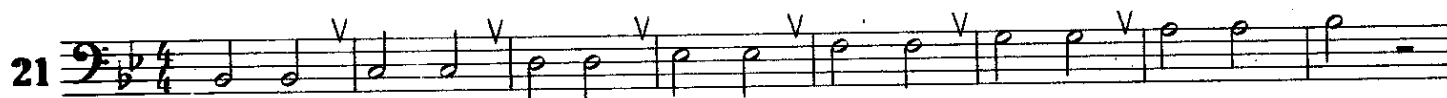
VII pozycja

Gama B-dur

Gamy należy grać na pamięć w różnych wartościach rytmicznych (całymi nutami, półnutami, ćwierćnutami).

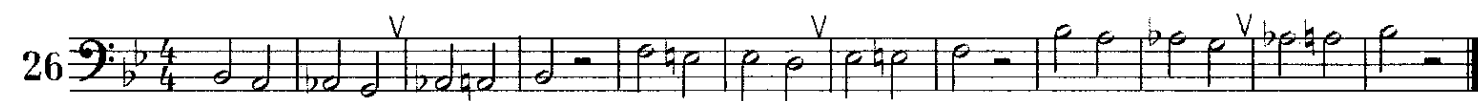
22

Sekundj

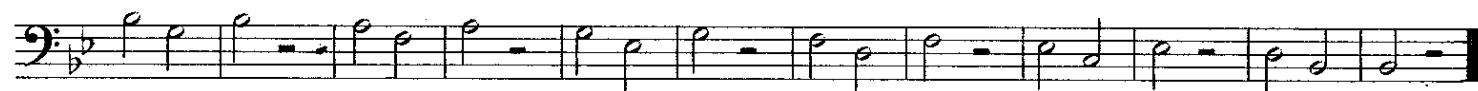
23

24

6

Tercje

a)

30

b)

31

32

33

Pasaż I stopnia

Pasaż dominantowy septymowy

34

Umiarkowanie

Melodia ludowa

35

harmoniczna

Gama g-moll

36

melodyczna

WZORY CWICZENIA GAMY HARMONICZNEJ I MELODYCZNEJ

1. 2. 3. 4. 5.

6. 7. 8. 9. 10.

Gama C-dur

pasaż 1 stopnia

pasaż dominantowy septymowy

WZORY CWICZENIA GAMY I PASAZY

Cwiczyć również z pamięci długimi wartościami interwału: sekundy, tercje, kwarty, kwinty (por. gamę g-moll).

WZORY CWICZENIA

Moderato

Andante

Largo

Gama a-moll

harmoniczna

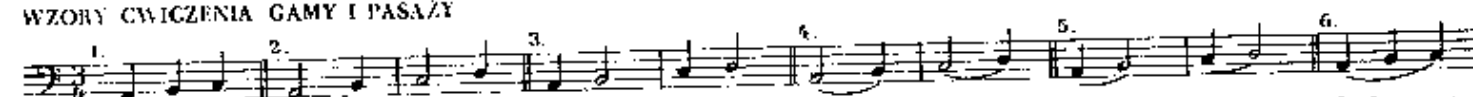
melodyczna

pasaże

WZORY CWICZENIA GAMY I PASAŻY

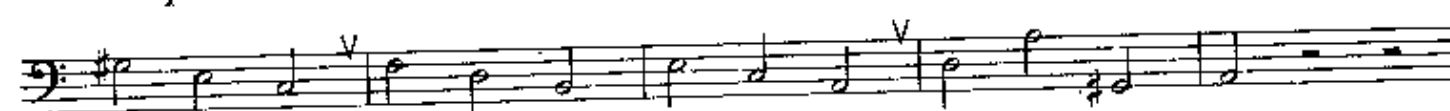
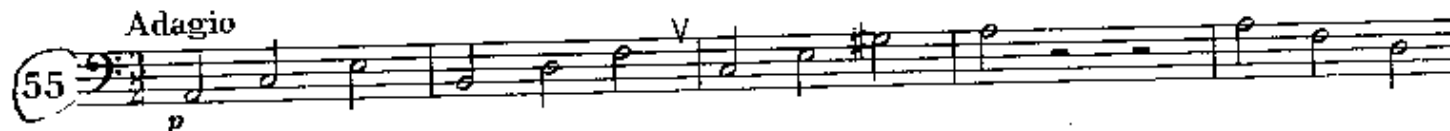

Cwiczyć również z pamięci interwały (sekundy, tercje, kwarty, kwinty) w gamie harmoniczej i melodycznej długimi wartościami i staccato.

Allegretto

Adagio

Moderato

57 *f*

Andante

58 *mf*

Wolno

Melodia ludowa z Podhala

59 *mf* *f* *mf*

Idzie wiosna

B. Rutkowski

Wesoło

60 *mf* *f* *mf* *a tempo*

Karlik

Melodia ludowa
w oprac. S. Hadyny

Dość żywo

61 *mf*

Gama Des-dur

62 *p* *f* *p* *f* *p* *f*

pasaż I st.

pasaż dominantowy septymowy

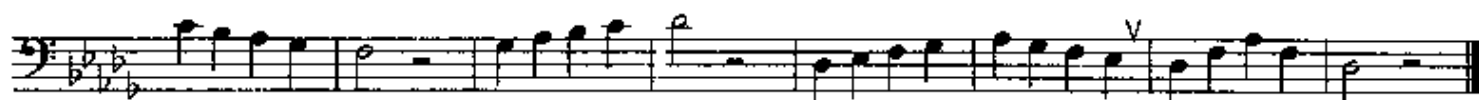
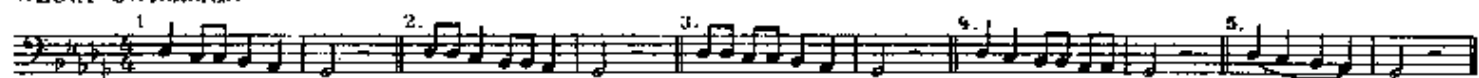
WZORY CWICZENIA GAMY I PASAZY

1. 2. 3. 4. 5. 6.

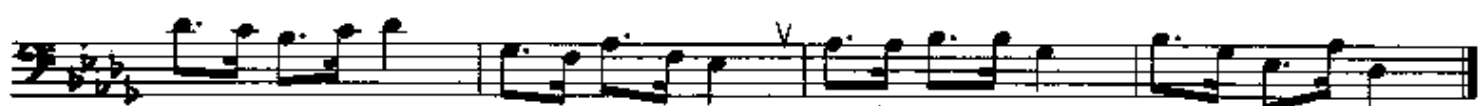
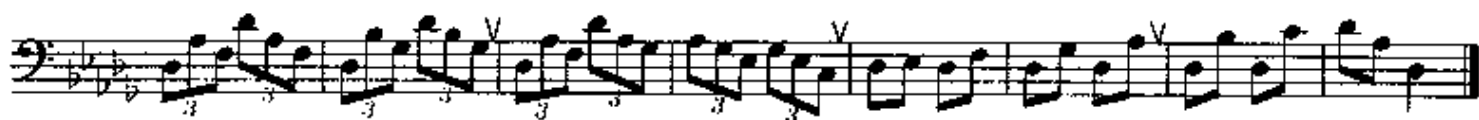
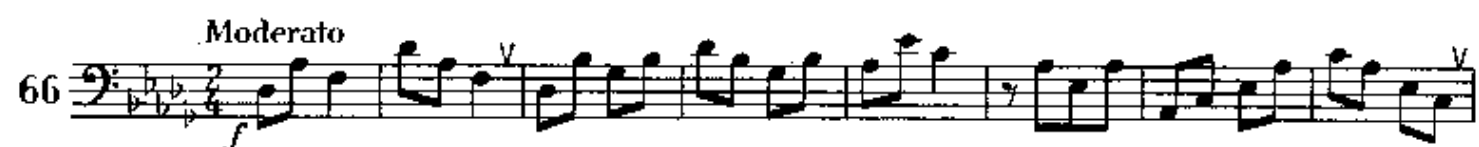
Cwiczyć również z zastosowaniem gry legato i staccato. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do kwinty.

WZORY CWICZENIA

WZORY CWICZENIA

WZORY CWICZENIA

Pastuszek

B. Rutkowski

Gama h-moll

WZORY CWICZENIA GAMY I PASAŻY

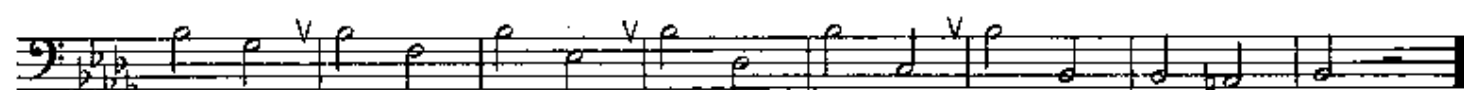
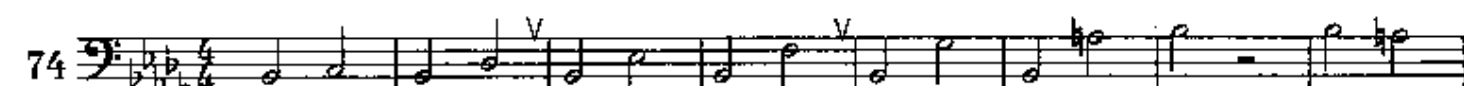

Ćwiczyć również z zastosowaniem gry legato i staccato. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do kwinty.

Seksy

Septymy

Andante

Moderato

76

77

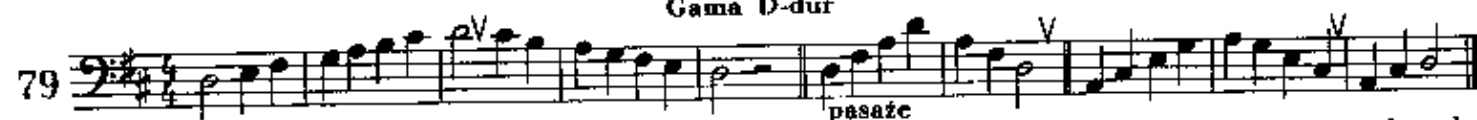
Matulu moja

Umiarkowanie

Melodia ludowa

78

Gama D-dur

79

pasaże

Cwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

80

WZORY CWICZENIA

81

WZORY CWICZENIA

Moderato

mf

Andante

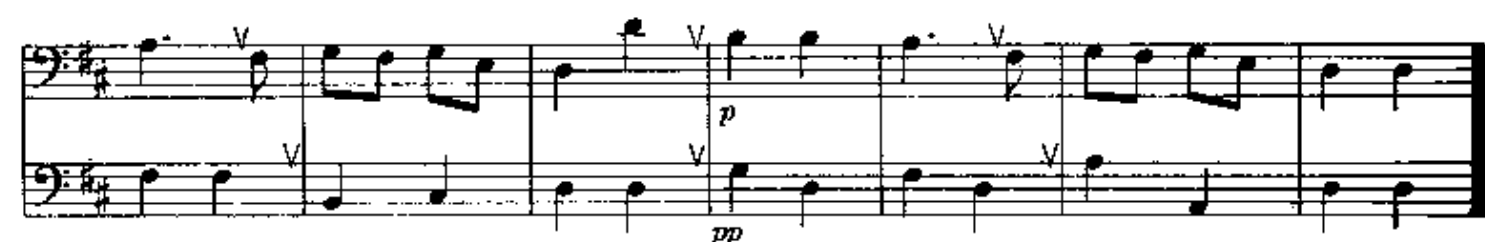
WZORY ĆWICZENIA

Pieśń weselna

Melodia ludowa z Puszczy Kurpiowskiej
opr. B. Rutkowski

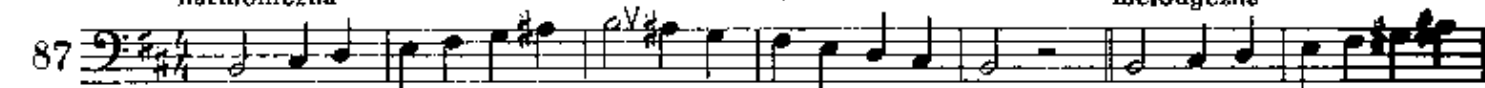
Dość żywo

harmoniczna

Gama h-moll

melodyczna

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

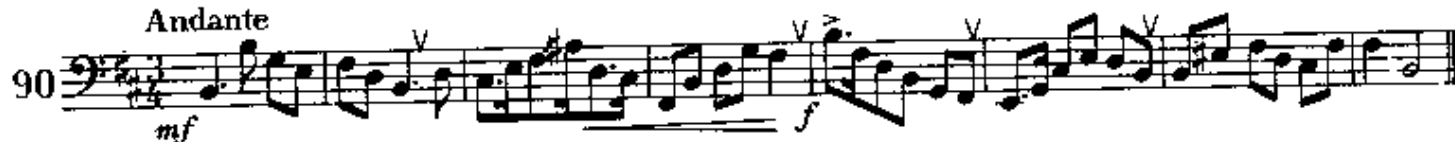
Allegro moderato

Maestoso

Andante

WZORY ĆWICZENIA

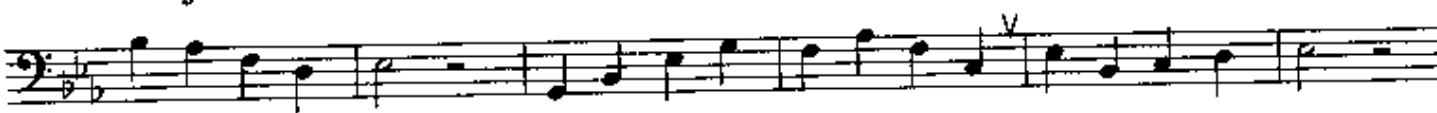
Gama Es-dur

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Moderato

Moderato

Moderato

95 *mf*

Moderato

96 *f*

Moderato

97 *f*

Pieśń

J. S. Bach

Andante

98 *f*

Ej, przeleciał ptaszek

T. Sygietyński

99 *Lento*

p *rall.* *allarg.* *pp*

Gama c-moll

100

harmoniczna *melodyczna* *passaże*

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

101 *Moderato*

102 *Adagio*

p *mf*

103 *Moderato* J. Concone

mf

104 *Moderato*

mf

Andante

Gama E-dur

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Allegro moderato

Moderato

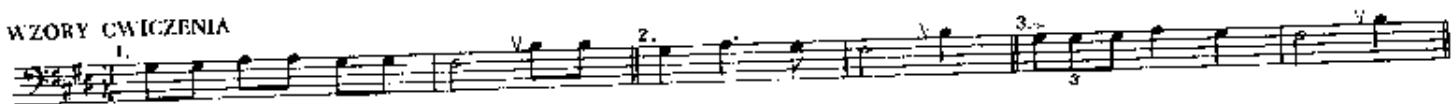

Andante

WZORY CWICZENIA

Ćwiczyć również legato

Marsz z opery „Alceste“

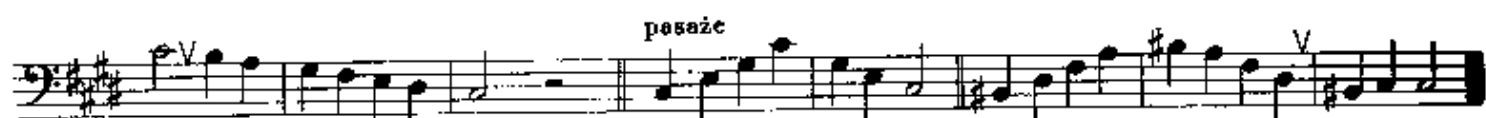
Ch. W. Gluck

Gama cis-moll

harmoniczna

melodyczna

Cwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

WZORY ĆWICZENIA

WZORY ĆWICZENIA

Moderato

mf

cresc.

mf

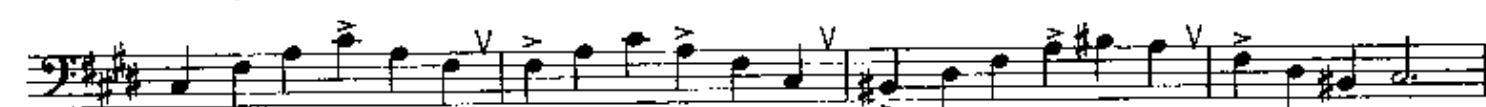
cresc.

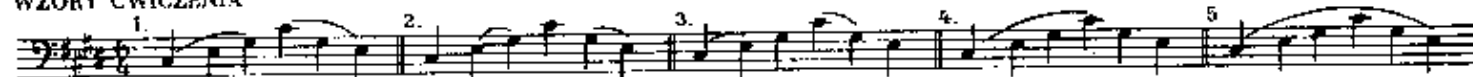
Moderato

f

WZORY ĆWICZENIA

Gama F-dur

119

Cwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Andante

120

WZORY CWICZENIA

Largo

121

Allegro moderato

122

Maestoso

123

Allegretto grazioso

Kukuleczka

z repertuaru „Mazowsza

124

Miniatura

125 **Andante** A. G. G.

mf *più f* *p* *più f* *mf* *pp*

Gama d-moll

126 **harmoniczna** **melodyczna**

Cwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Lento

Etjuda

J. Dotzauer

127 *mf*

mf

WZORY ĆWICZENIA

Moderato

128 *mf* *f* *decresc.* *p*

Allegretto

129 *mf*

Moderato

130 *mf*

Moderato

130 *mf*

Allegro moderato

131 *mf*

Allegro moderato

131 *mf*

Andante **Pieśń** **J. S. Bach**

132 *f*

mf *f* *rall.*

Bandoska **z repertuaru „Mazowsza”**

133 *p* *sfp*

p *sfp*

Gama Ges-dur

134 *p* *sfp*

pasáže

134 *p* *sfp*

Cwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Moderato

135 *f*

Maestoso

136 *mf* *f* *p*

Moderato

137 *f* *p* *f*

138

Moderato

139 *f*

WZORY CWICZENIA

1. 2. 3. 4. 5.

Andante

140 *mf*

Gama es-moll

141

harmoniczna

melodyczna

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

142

Allegro

143

Andante

Andante

144 *p* *f* *dim.* *p*

Gama G-dur

145

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Moderato

146 *p* *f*

Andante

Andante

147 *mf* *f* *mf* *p*

J. Haydn

Gama e-moll

148

harmoniczna

melodyczna

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Moderato

149

p *mp* *f* *p* *p*

Już miesiąc zeszedł

Melodia dawna

Andantino

150

p *mf* *p*

Gama As-dur

151

p *mf*

pasaże

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Moderato

152 *f*

Allegretto

153 *mf*

f *mf* *f* *p* *f*

Largo

154 *p*

mf *p* *rit.* **Fine** 1 *p*

mf *p* *Da capo al fine*

Gama f-moll

harmoniczna

155

melodyczna

pasáže

Cwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Cwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

Moderato

156 *f* *mf* *p* *f*

Moderato

157 *f*

Allegro molto

158 *mf* 3

Gama A-dur

159 *f*

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od oktawy do oktawy.

Andante

160

f *ff* *p* *mf* *f*

Pieśń Franka z opery „Elis“

S. Moniuszko

Allegretto

161

p *rall.* *a tempo*

Gama fis-moll

162

harmoniczna

melodyczna

pasáže

Ćwiczyć według wzorów ćwiczenia poznanych przy poprzednich gamach. Ćwiczyć z pamięci interwały od sekundy do oktawy.

163

Moderato

f

p

f

ff

f

mf

164

Lento

Aria

G. B. Pergolese

p

poco animato

Tempo I

pp

p

f

pp

p

f

pp

Codzienne ćwiczenia gamowe i pasażowe

Ćwiczenia te wykonywać we wszystkich tonacjach durowych i molowych.

165

WZORY ĆWICZENIA

WZORY ĆWICZENIA

WZORY ĆWICZENIA

WZORY CWICZENIA

Cwiczyć według wzorów podanych przy ćw. 4.

WZORY CWICZENIA

Skala chromatyczna

Rozpocząć od różnych dźwięków skali puzonu.

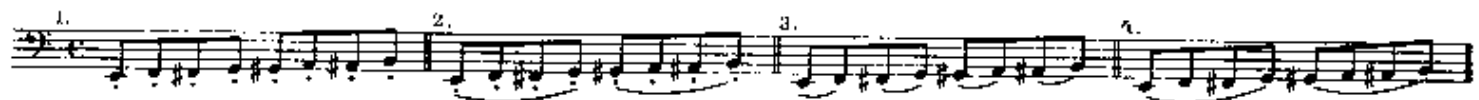

Skala całotonowa

Rozpocząć od różnych dźwięków skali pużonu.

WZORY CWICZENIA DO NR 7 i 8

WZORY CWICZENIA

WZORY CWICZENIA

WZORY CWICZENIA

Cwiczyć według wzorów podanych przy ćw. 11.

14

VII

VI

V

WZORY ĆWICZENIA

2.

3.

Pasaż dominantowy septymowy

15

V

V

16

V

17

V

V

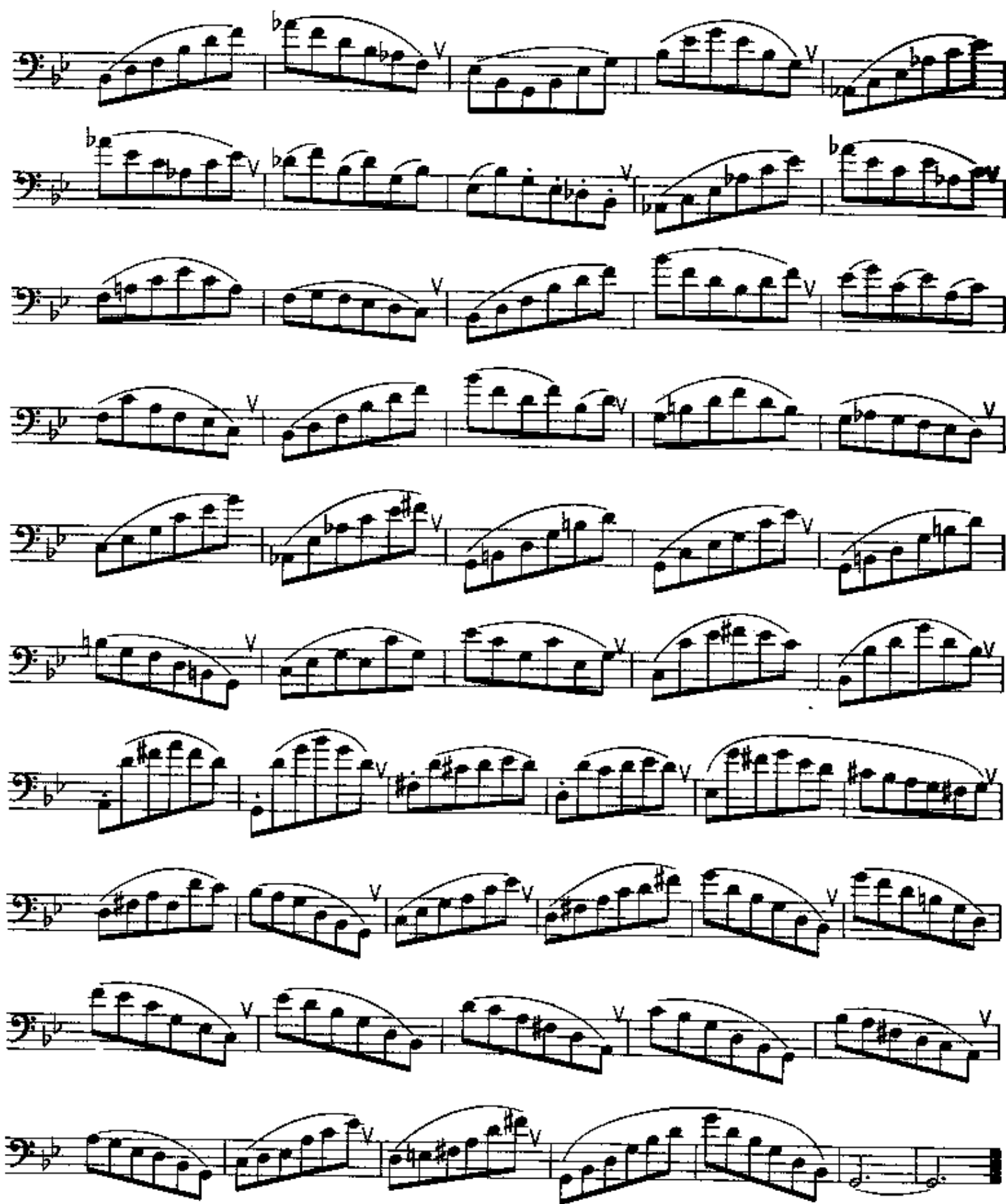

WZORY CWICZENIA

166

The musical score for exercise 166 consists of ten staves of music in bass clef, 7/4 time. The key signature is B-flat major (two flats). The exercise is composed of five measures per staff, totaling 50 measures. The notation features a variety of eighth and quarter notes, often beamed in groups of four. Slurs are used to group these notes across measures. Chromatic alterations, including sharps and flats, are used to create different harmonic colors. The exercise is marked with 'V' at the end of several measures, indicating a breath mark or a specific articulation. The overall structure is a continuous melodic line with varying rhythmic patterns and chromatic movement.

WZORY CWICZENIA

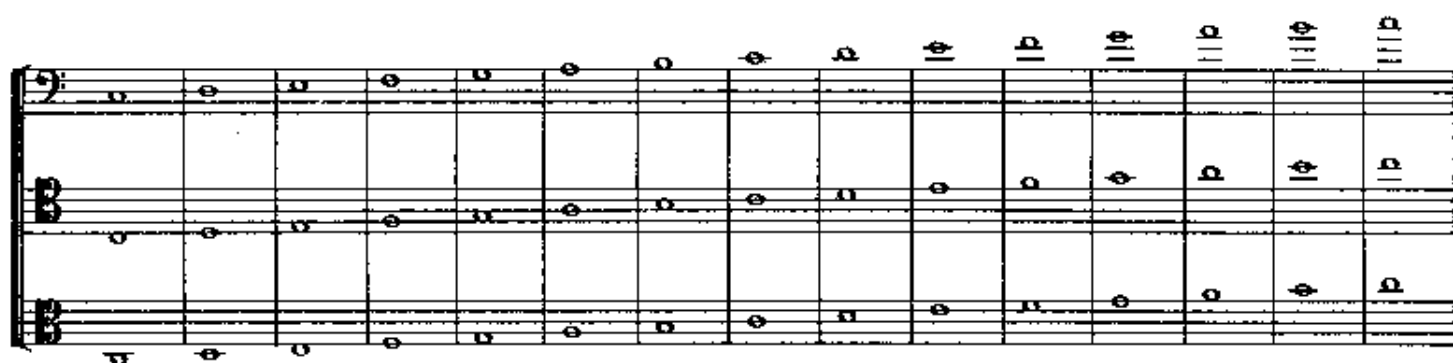
167

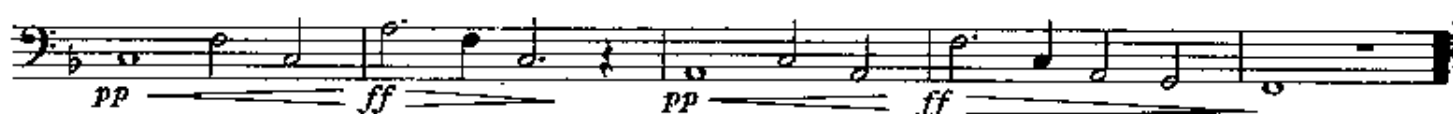
The musical notation is presented in 12 staves, each containing a series of eighth notes, often beamed in groups of four. The notation includes slurs and accents (marked with a 'V') indicating phrasing. The key signature changes throughout the piece, with various sharps and flats appearing. The notation is dense and rhythmic, typical of a technical exercise or a complex bass line for a piece of music.

168

The musical score is written for a bass instrument, featuring a key signature of two flats and a 3/4 time signature. The notation is a continuous line of eighth and sixteenth notes, often beamed together in groups of four or six. Slurs are used to group these runs. Vertical lines labeled 'V' are placed above the staff at the end of several measures, likely indicating a breath mark or a section boundary. The notation is dense and covers the entire page.

Tablica porównawcza kluczy: basowego, tenorowego i altowego

Andante sostenuto

S. Peretti

173

pp fp fp p fp fp

Andante

S. Peretti

174

mf 3 fp mf 3 fp mf 3 fp mf fp pp

Largo

S. Peretti

175

pp pp pp mf p rall. a tempo

Canzonetta

G. Caccini

Andantino

176

p con molta semplicità ed eleganza mf rit. a tempo

Moderato

J. Haydn

177 *mf*

The musical score is written for a single melodic line. It begins at measure 177 with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The key signature is E-flat major (three flats). The time signature is 4/4. The music is marked 'Moderato'. The score consists of ten staves. The first staff starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The music features a variety of note values including eighth, quarter, and half notes, with frequent use of slurs and accents (marked with a 'V'). The score concludes with a double bar line on the tenth staff.

178 **Maestoso**
mf

This musical passage consists of ten staves of music. It begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat major), and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Maestoso' and the dynamics 'mf'. The melody is characterized by a series of eighth and sixteenth notes, often grouped with slurs. Several measures contain a 'V' symbol, likely indicating a trill or a specific ornament. The passage concludes with a double bar line.

Arietta

R. Rontani

179 *p assai espress. e lentamente, quasi arioso*

This musical passage consists of three staves of music. It begins with a bass clef, a key signature of two flats (B-flat major), and a 6/8 time signature. The tempo is marked 'Arietta' and the dynamics 'p assai espress. e lentamente, quasi arioso'. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, often grouped with slurs. Several measures contain a 'V' symbol, likely indicating a trill or a specific ornament. The passage concludes with a double bar line.

D.c. al fine senza rep.

180 *Moderato* *p* *V. Cornette*

181 *Moderato* *mf* *V. Cornette*

182 *Maestoso* *mf* *V. Cornette*

Andante

V. Cornette

183 *mf*

Larghetto espressivo

J. Hadraba

184 *mp*

Moderato

J. Hadraba

185 *f*

186 *Andantino* J. Hadraba

mf *mf* *rit.* *dim.* *mp* *a tempo* *mf* *f*

187 *Allegro moderato* J. Hadraba

f *f* *mf*

188 *Andante* J. Hadraba

f *mf* *f* *mf* *f* *ff*

Animato

J. Hadravský

189 *mf* *cresc.* *f* *rit.* *a tempo* *f*

This block contains the first system of music, measures 189-190. It consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats, and a 3/4 time signature. It contains a melodic line with a *mf* dynamic and a *cresc.* marking. The second staff continues the melody with a *f* dynamic and a *rit.* marking. The third staff is a bass line with a *f* dynamic. The fourth staff continues the bass line with a *rit.* marking. The system concludes with a *a tempo* marking and a *f* dynamic.

Presto

J. Hadravský

190 *f* *ff* *f* *ff*

This block contains the second system of music, measures 190-191. It consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 2/4 time signature. It contains a melodic line with a *f* dynamic. The second staff continues the melody with a *ff* dynamic. The third staff is a bass line with a *f* dynamic. The fourth staff continues the bass line with a *ff* dynamic.

Moderato

J. Hadravský

191 *mf* *f* *mf* *f* *mf* *rit.*

This block contains the third system of music, measures 191-192. It consists of four staves. The first staff begins with a bass clef, a key signature of one sharp, and a 2/4 time signature. It contains a melodic line with a *mf* dynamic. The second staff continues the melody with a *f* dynamic. The third staff is a bass line with a *mf* dynamic. The fourth staff continues the bass line with a *f* dynamic and a *rit.* marking.

Grave

J. Hadzaba

192

p *mf* *dim.* *p* *f* *mf* *p* *rit.*

cresc.

Animato

J. Hadzaba

193

f *mf* *f* *mf* *mf* *mf* *ff*

Aria z opery „Euridice“

J. Peri

194

Lento

un poco allargando

mf legatissimo sostenuto

in tempo

f

meno f

dolce

mf

sempre legatissimo

f

ril.

a tempo

p dolcissimo

f

J. Hadraba

195

Allegro moderato

mf

p

f

p

cresc.

f

Allegretto tranquillo

196

Measures 196-201 of 'Allegretto tranquillo'. The score consists of six staves. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 6/8. The music features a melodic line with various dynamics: *p* (piano) at measure 196, *mf* (mezzo-forte) at measure 199, and *p* again at measures 200 and 201. There are several accents marked with a 'V' above the notes. The piece concludes with a repeat sign at the end of measure 201.

S. R.

J. Hadraha

Moderato

197

Measures 197-202 of 'Moderato'. The score consists of three staves. The key signature has one sharp (F-sharp). The time signature is 4/4. The music features a melodic line with dynamics *mf* (mezzo-forte) at measure 197 and *p* (piano) at measure 202. There are accents marked with a 'V' above the notes. The piece concludes with a repeat sign at the end of measure 202.

Moderato

Measures 203-208 of 'Moderato'. The score consists of three staves. The key signature has one sharp (F-sharp). The time signature is 4/4. The music features a melodic line with dynamics *p* (piano) at measure 203 and *mp* (mezzo-piano) at measure 208. There are accents marked with a 'V' above the notes. The piece concludes with a repeat sign at the end of measure 208.

Agitato

Measures 209-214 of 'Agitato'. The score consists of one staff. The key signature has one sharp (F-sharp). The time signature is 4/4. The music features a melodic line with dynamics *f* (forte) at measure 209 and *ff* (fortissimo) at measure 214. There are accents marked with a 'V' above the notes. The piece concludes with a repeat sign at the end of measure 214.

Agitato

J. Hadraba

198

mf

mf

f

f

p

f

p

mp

mf

cresc.

f

199

Maestoso

f

p

f

p

I. D. Artôt

Musical score for a bass line, featuring ten staves of music. The key signature is G major (one sharp). The notation includes various dynamics and articulation marks.

Dynamics and markings observed:

- Staff 1: *f*, *fp*, *fp*, *p*, *fp*, *fp*, *p*
- Staff 2: *f*, *p*
- Staff 3: *f*, *p*
- Staff 4: *f*
- Staff 5: *mf*, *cresc.*
- Staff 6: *poco*, *a*, *poco*, *f*
- Staff 7: *p*, *mf*
- Staff 8: *f*

Andante cantabile

J. D. Artôt

200 *p espress.*

cresc.

mf

f

p

string.

cresc.

rall.

p p

Andantino

G. Rossari

201

p

p

p

3 3

Allegretto

G. Rossari

202

mp

p

mf

p

mf

f

Moderato

203

mf

203

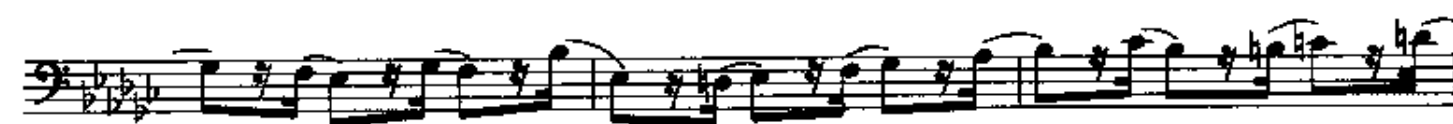
mf

Musical score for Moderato, J. Hedraba, page 66. The score is in bass clef, 4/4 time, key of B-flat major (two flats). It consists of 11 staves of music. The first staff is marked 'mf' and 'Moderato'. The music features various melodic lines with slurs, ties, and dynamic markings like 'p' and 'V' (crescendo). The piece ends with a double bar line on the 11th staff.

Allegretto

G. Rossini

204

mf stacc. e deciso

Allegretto

J. Hadraba

205 *mf*

The musical score is written for a single melodic line. It begins at measure 205 with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The key signature is G major (one sharp). The time signature is 2/4. The tempo is marked Allegretto. The score contains 11 staves of music. The first staff has a measure number '205' and a dynamic marking '*mf*'. The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and includes several triplets and accents (marked with 'V'). The key signature remains G major throughout the visible portion of the score.

Allegro ma non troppo

J. Hadravský

206 *mf*

The musical score is written for a single melodic line in B major (two sharps) and 2/4 time. It begins at measure 206 with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The tempo is marked 'Allegro ma non troppo'. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, frequently beamed in groups. Accents (marked with a 'v') are placed above several notes across the staves. The piece concludes with a final cadence on the eleventh staff.

Moderato

207 *mf*

The musical score is written on ten staves. The key signature has three flats (B-flat major). The time signature is 6/8. The tempo is marked 'Moderato'. The first staff begins with the measure number '207' and the dynamic marking '*mf*'. The music is composed of eighth and sixteenth notes, frequently beamed in pairs or groups of four. There are several slurs and ties throughout the piece. The notation includes various accidentals (flats, sharps, naturals) and repeat signs. The piece ends with a final measure containing a whole rest.

G. Rossari

Andante

208

mf

espress.

p

string.

p

rall.

a tempo

p

p

p

Allegro con spirito

F. Belcke

209

f

p dolce

mf

rall.

a tempo

p dolce

Poco allegro

Moderato

211 *mf staccato*

simile

The musical score is written in bass clef with a 2/4 time signature. It begins with a tempo marking of 'Moderato' and a dynamic of 'mf staccato'. The first staff contains measures 211 to 215. The second staff, marked 'simile', contains measures 216 to 220. The third staff contains measures 221 to 225. The fourth staff contains measures 226 to 230. The fifth staff contains measures 231 to 235. The sixth staff contains measures 236 to 240. The seventh staff contains measures 241 to 245. The eighth staff contains measures 246 to 250. The ninth staff contains measures 251 to 255. The tenth staff contains measures 256 to 260. The eleventh staff contains measures 261 to 265. The twelfth staff contains measures 266 to 270. The key signature changes from one flat (B-flat) to two flats (B-flat and E-flat) in the eighth staff. The score ends with a double bar line on the twelfth staff.

Duet

P. Clodonnar

Moderato

212

The musical score is written for two staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The second staff begins with a bass clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Moderato'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. The first staff has a 'p' (piano) marking. The second staff has a 'p' marking. The third staff has a 'f' (forte) marking. The fourth staff has a 'ff' (fortissimo) marking. The fifth staff has a 'p' marking. The sixth staff has a 'p' marking. The seventh staff has a 'p' marking. The eighth staff has a 'p' marking. The score ends with a 'p' marking.

Tercet

Moderato

J. W. Callcott

213

Puzon II

The musical score is written for three parts (I, II, III) in a 4/4 time signature. The key signature has one flat (B-flat). The tempo is marked 'Moderato'. The score consists of four systems of three staves each. Dynamics include *f* (forte) and *p* (piano). Articulation marks 'V' are placed above many notes. The first system starts with a *f* dynamic. The second system ends with a *p* dynamic. The third system starts with a *f* dynamic. The fourth system ends with a *p* dynamic.

GLISSANDO

Współcześni kompozytorzy wprowadzają glissando dosyć często i posługują się nim dla uzyskania efektu groteski i grozy. Glissando wykonuje się suwakiem, przez stopniowe wyciąganie i wsuwanie go (od pierwszej pozycji do siódmej i odwrotnie). Proces ten odbywa się w czasie wydechu, po zaatakowaniu dźwięku w pozycji wyjściowej, wskazanej przez kompozytora. Każdy pedagog winien sam zademonstrować uczniowi ten rodzaj techniki gry na puzonie.

Etiuda dla wyrobienia glissanda

A. Lafosse

Allegro ♩ = 100

214

Da capo al fine

OZDOBNIKI

Ozdobniki są to dźwięki służące do „ozdabiania” melodii głównej. Zapisuje się je w postaci małych nutek lub specjalnych znaków, których znaczenie omówimy poniżej.

Przednutka długa zapisywana jest w różnych wartościach rytmicznych jako mała nutka bez przekreślenia i odbiera nucie głównej jej akcent oraz skraca wartość nuty głównej najczęściej o swoją wartość.

zapis

wykonanie

Przednutka krótka, oznaczana jako mała ósemka z przekreśloną chorągiewką, nie posiada ściśle określonej wartości rytmicznej, ale odbiera ułamek wartości nucie poprzedniej, a czasem tej, przy której jest napisana. Akcent jest zawsze na dźwięku głównym.

zapis

wykonanie

Przednutki krótkie mogą składać się z dwu, trzech i więcej małych nutek.

zapis

wykonanie

Mordent (zwrótnik) polega na szybkiej zamianie dźwięku głównego z jego górną lub dolną sekundą. Znak mordentu (w) umieszcza się nad nutą. Dla oznaczenia mordentu dolnego znak ten przekreśla się pionową kreską (*). Ewentualne chromatyczne zmiany sekund są zaznaczone odpowiednim znakiem chromatycznym, umieszczonym pod lub nad mordentem.

zapis

wykonanie

Obiegnik (gruppetto w) polega na opisanu nuty głównej jej górną i dolną sekundą.

zapis

wykonanie

Kiedy porządek następowania nut ma być odwrotny (najpierw dolna, potem górna sekunda), znak jest odwrócony (w) lub przekreślony (w), (prz. 2).

Tryl polega na szybkiej, wielokrotnej zamianie nuty głównej z sąsiednią górną sekundą. Trwa on przez całą wartość rytmiczną nuty głównej. Tryl wykonuje się na puzonie wargami, lekkim zadęciem, w górnej skali od e do c². Lekkie zadęcie osiąga się ćwiczeniem większych interwałów legato i na tej podstawie rozwija się tryl. Tryl wargowy wymaga bardzo dobrze rozwiniętej, elastycznej muskulatury warg. Dla opanowania trylu należy ćwiczenia zaczynać w bardzo wolnym tempie i stopniowo przyspieszać je.

Wzór ćwiczenia trylu w VI pozycji

Grać we wszystkich pozycjach.

W ćwiczeniach 215 i 216 spotykamy tzw. skrótoowy zapis nutowy, który stosowany bywa często w wypadku powtarzania się takich samych ugrupowań nutowych. A więc znak $\times$ oznacza powtórzenie poprzedniej całej grupy nut albo nawet całego taktu ($\times$), a połączenie półnut jedną, dwoma lub trzema belkami oznacza, że w danym takcie nuty te występują jako grupy ósemkowe, szesnastkowe lub trzydziestodwójkowe, którymi należy odpowiednio wypełnić cały takt:

$$\left(\frac{2}{4} \text{ } \overset{\text{p}}{\text{p}} = \text{p p p p}, \text{ } \overset{\text{p}}{\text{p}} = \text{p p p p p p p p} \right)$$

Moderato

Canzone

G. Caccini

Moderato affettuoso

218 *p* *dolcissimo e legato sempre*

mf

f *p*

poco rit.
più cresc. f

a tempo
mf

f *p* *smorz.* *pp*

più cresc. *pp*

rit.

Andante

219

Allegro

220

Arietta

Allegretto

A. Caldara

221

222

wykonanie

G. B. Gellay

223

7

CJESG

Wgłątki z dzieł symfonicznych i operowych

Requiem

Tuba mirum

W. A. Mozart

224 *Andante*

Marsz węgierski

Allegro

H. Berlioz

225

II Rapsodia węgierska

Vivace

F. Liszt

226

Aida

G. Verdi

Moderato

227 *f*

sf

Tańce połowieckie

z opery „Książ Igor”

A. Borodin

Vivace ♩ = 184:192

228 *f*

ff

Coppélia

L. Delibes

Tempo di Mazurka

229 *f*

Farandola

ze suitu „L'Arlésienne“

G. Bizet

Vivace $\text{♩} = 180$

230

Allegro

Carmen

G. Bizet

231

Allegro con fuoco

Pajace

R. Leoncavallo

232

Rycerskość wieśniacza

Moderato

P. Mascagni

233

Macbeth

poemat symfoniczny

R. Strauss

Allegro, un poco maestoso

234

Moderato maestoso

Tempo I,

Allegro un poco
maestoso

Bolero

M. Ravel

235

Godzina hiszpańska

M. Ravel

Lento

236